JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
MICHAL BOBEK
21 päivänä tammikuuta 2016 [1]

Asia C-48/15

Belgian valtio
vastaan
NN (L) International, aikaisemmin ING International SA, ING Dynamic SA:n seuraaja sen oikeuksien ja velvollisuuksien osalta

(Ennakkoratkaisupyyntö – Cour d'appel de Bruxelles (Brysselin ylioikeus, Belgia))

Ennakkoratkaisupyyntö — Palvelujen tarjoamisen vapaus — Pääomien vapaa liikkuvuus — Vuotuinen vero, jota kannetaan yhteissijoitusyrityksiltä — Verotuksessa sovellettava liittymäperuste — Kotimaisten välittäjien välityksellä merkittyjen varojen nettoarvo — Ulkomaisten ja belgialaisten yhteissijoitusyritysten vastaavuus — Erityinen seuraamus, jota sovelletaan ulkomaisiin yhteissijoitusyrityksiin

I **Johdanto**

1. Belgiassa on kannettu vuodesta 1993 lähtien yhteissijoitusyrityksiltä vuotuista veroa kyseisten yritysten varojen nettoarvon perusteella (jäljempänä vuotuinen vero). Kun vuotuinen vero otettiin käyttöön, sitä kannettiin vain belgialaisilta yhteissijoitusyrityksiltä. Belgian viranomaiset muuttivat kuitenkin veron perusteita vuonna 2003. Vuotuista veroa alettiin kantaa belgialaisten yhteissijoitusyritysten lisäksi myös ulkomaisilta yhteissijoitusyrityksiltä, jotka pitävät osuuksiaan kaupan Belgiassa. Vuotuinen vero kannetaan kummankin yhteissijoitusyritystyypin osalta Belgiaan edellisen vuoden joulukuun 31. päivään mennessä ”sijoitettujen” varojen nettoarvon kokonaissumman perusteella. Samalla kun Belgian viranomaiset muuttivat verotuksen perusteita vuonna 2003, ne ottivat käyttöön myös uuden erityisen seuraamuksen, joka määrätään ulkomaisille yhteissijoitusyrityksille, jotka laiminlyövät erääntyvän vuotuisen veron maksun.

2. Nyt käsiteltävä ennakkoratkaisupyyntö on esitetty asiassa, jossa ovat vastakkain NN (L) International, Luxemburgin oikeuden mukaan perustettu yhteissijoitusyritys, ja Belgian valtio. Oikeudenkäynti koskee sitä, että Belgian veroviranomaiset ovat kieltäytyneet palauttamasta NN (L) Internationalin vuodelta 2005 maksamaa vuotuista veroa. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee unionin tuomioistuimelta, estääkö unionin oikeus vuotuisen veron kantamisen ulkomaisilta yhteissijoitusyrityksiltä ja erityisen seuraamuksen määräämisen ulkomaisille yhteissijoitusyrityksille, jotka eivät noudata tätä veronmaksuvelvoitetta. Esitetyt ennakkoratkaisukysymykset koskevat erityisesti

1 — Alkuperäinen kieli: englanti.

direktiivin 69/335/ETY,[2] direktiivin 85/611/ETY,[3] palvelujen tarjoamisen vapauden ja pääomien vapaan liikkuvuuden tulkintaa. Nämä kysymykset antavat jälleen kerran unionin tuomioistuimelle tilaisuuden käsitellä jännitettä, joka vallitsee jäsenvaltioiden verotuksellisen suvereniteetin ja perussopimuksissa taattujen perusvapauksien noudattamista koskevien jäsenvaltioiden velvoitteiden välillä.

II **Asiaa koskeva lainsäädäntö**

A *Unionin oikeus*

1. Neuvoston direktiivi 69/335

3. Direktiivin 69/335 tavoitteena on poistaa pääomien vapaan liikkuvuuden esteet yhdenmukaistamalla pääoman hankinnasta kannettavat välilliset verot jäsenvaltioissa. Tämän direktiivin 1 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on kannettava pääoman sijoituksista pääomayhtiöihin yhdenmukaistettua pääoman hankintaveroa. Direktiivin 69/335 4 artiklassa vahvistetaan kaksi luetteloa, joissa luetellaan toimet, jotka ovat pääoman hankintaveron alaisia, ja toimet, joista voidaan kantaa pääoman hankintaveroa.

4. Direktiivin 69/335 johdanto-osan viimeisessä perustelukappaleessa todetaan myös, että pääoman hankintaveron tai leimaverojen kaltaiset muut välilliset verot on poistettava. Nämä verot luetellaan direktiivin 10 artiklassa, jossa säädetään, että jäsenvaltiot eivät pääoman hankintaveron lisäksi saa kantaa minkäänlaisia muita veroja a) saman direktiivin 4 artiklassa tarkoitetuista toimista; b) saman direktiivin 4 artiklassa tarkoitettuihin toimiin liittyvistä sijoituksista, lainoista tai suorituksista; c) rekisteröinnistä tai muista toiminnan harjoittamisen edellyttämistä muodollisuuksista, joiden täyttämistä voidaan vaatia voittoa tavoittelevalta yhtiöltä, yhteenliittymältä tai oikeushenkilöltä sen oikeudellisen muodon vuoksi.

5. Direktiivin 69/335 11 artiklassa säädetään, että jäsenvaltiot eivät saa kantaa minkäänlaista veroa a) osakkeiden, osuuksien tai muiden samankaltaisten arvopapereiden tai näitä arvopapereita vastaavien todistusten laatimisesta, liikkeeseen laskemisesta, ottamisesta kaupankäynnin kohteeksi arvopaperipörssissä, vaihdantaan saattamisesta tai niillä tapahtuvasta kaupankäynnistä, niiden liikkeeseenlaskijasta riippumatta; b) lainoista, mukaan lukien valtion ottamat lainat, jotka otetaan joukkovelkakirjoina tai muina siirtokelpoisina arvopapereina, niiden liikkeeseenlaskijasta riippumatta, tai näihin liittyvistä muodollisuuksista tai tällaisten joukkovelkakirjojen tai muiden siirtokelpoisten arvopapereiden laatimisesta, liikkeeseen laskemisesta, ottamisesta kaupankäynnin kohteeksi arvopaperipörssissä, vaihdantaan saattamisesta tai niillä tapahtuvasta kaupankäynnistä.

2 — Pääoman hankinnasta suoritettavista välillisistä veroista 17.7.1969 annettu neuvoston direktiivi (EYVL L 249, s. 25). Tämä direktiivi kumottiin pääoman hankinnasta suoritettavista välillisistä veroista 12.2.2008 annetulla neuvoston direktiivillä 2008/7/EY (EUVL L 46, s. 11). Direktiiviä 69/335 on kuitenkin ajallisista syistä edelleen sovellettava nyt käsiteltävässä asiassa.

3 — Arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä (yhteissijoitusyritykset) koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 20.12.1985 annettu neuvoston direktiivi (EYVL L 375, s. 3). Tätä direktiiviä muutettiin ensin useita kertoja, minkä jälkeen se korvattiin siirtokelpoisiin arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä (yhteissijoitusyritykset) koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 13.7.2009 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2009/65/EY (EUVL L 302, s. 32), sellaisena kuin se on muutettuna 23.7.2014 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2014/91/EU (EUVL L 257, s. 186). Myös tässä tapauksessa direktiivi 85/611 oli nyt käsiteltävän asian kannalta merkityksellisenä ajankohtana sovellettava direktiivi.

2. Neuvoston direktiivi 85/611

6. Direktiivin 85/611 tarkoituksena on sen johdanto-osan toisen perustelukappaleen mukaan sovittaa yhteen yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä koskevat kansalliset lait, jotta voitaisiin lähentää näiden yritysten välisen kilpailun edellytyksiä unionin tasolla ja taata samalla tehokkaampi ja yhdenmukaisempi suoja osuudenhaltijoille. Kuten johdanto-osan neljännessä perustelukappaleessa todetaan, direktiivissä annetaan yhteiset perussäännöt jäsenvaltioissa sijaitsevien yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavien yritysten toimiluvasta, valvonnasta, rakenteesta, toiminnasta ja tiedoista, jotka niiden on julkistettava.

7. Direktiivin 85/611 44 artiklan 1 kohdassa säädetään, että ”yhteissijoitusyrityksen, joka pitää osuuksiaan kaupan toisessa jäsenvaltiossa, on noudatettava tuon valtion voimassa olevia lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä, siltä osin kuin ne eivät koske tässä direktiivissä tarkoitettuja kysymyksiä”. Lisäksi direktiivin 44 artiklan 3 kohdan mukaan 44 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja säännöksiä on sovellettava ketään syrjimättä.

B *Belgian lainsäädäntö*

8. Yhteissijoitusyrityksiä koskeva vuotuinen vero otettiin perintöverolakiin (Code des droits de succession) vero- ja taloussäännöksistä 22.7.1993 annetulla lailla.[4] Tämän jälkeen vuotuista veroa muutettiin 22.12.2003 annetulla ohjelmalailla,[5] joka tuli voimaan 1.1.2004 ja jolla laajennettiin sen soveltamisalaa. Tämän muutoksen perusteella myös ulkomaisilta yhteissijoitusyrityksiltä, jotka pitivät osuuksiaan kaupan Belgiassa, kannettiin vuotuinen vero perintöverolain 161 §:n 3 momentin nojalla, siinä muodossa kuin sitä sovellettiin pääasian oikeudenkäynnin tosiseikkoihin.

9. Perintöverolain 161 a §:ssä säädetään veron perusteen osalta seuraavaa: ”1) Edellä 161 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen sijoitusyritysten [eli belgialaisten yhteissijoitusyritysten] on maksettava vero Belgiaan edellisen vuoden joulukuun 31. päivään mennessä sijoitettujen varojen nettoarvon kokonaissummasta – – 2) Edellä 161 §:n 3 momentissa tarkoitettujen sijoitusyritysten [eli ulkomaisten yhteissijoitusyritysten] on maksettava vero Belgiaan edellisen vuoden joulukuun 31. päivään mennessä sijoitettujen varojen nettoarvon kokonaissummasta siitä ajankohdasta lähtien, jona ne on rekisteröity pankki-, rahoitus- ja vakuutustarkastusviranomaisessa – –”.

10. Ennakkoratkaisupyynnön mukaan vuotuisen veron verokanta oli 0,07 prosenttia veron perusteesta vuonna 2006.

11. Perintöverolain 162 §:ssä laajennetaan lain I osassa säädettyjen seuraamusten sovellettavuutta siten, että ne koskevat 161 §:ssä vahvistettua veroa. Erityisesti lain 162 §:n 2 momentissa, siinä muodossa kuin se oli sovellettavissa asian kannalta merkityksellisenä ajankohtana, säädetään ulkomaisia yhteissijoitusyrityksiä koskevasta erityisestä seuraamuksesta: niitä voidaan kieltää tuomioistuimen määräyksellä pitämästä jatkossa osuuksiaan kaupan Belgiassa.

4 — Loi portant des dispositions fiscales et financières (Moniteur belge 26.7.1993, s. 17350).

5 — Loi-programme (Moniteur belge 31.12.2003, s. 62160).

III **Tosiseikat, asian käsittelyn vaiheet ja ennakkoratkaisukysymykset**

12. NN (L) International (vastaaja) on vaihtuvapääomainen sijoitusyhtiö.[6] Sen rekisteröity kotipaikka on Luxemburgissa. Cour d'appel de Bruxellesin (Brysselin ylioikeus) esittämän ennakkoratkaisupyynnön mukaan vastaaja jätti asianmukaisesti vuotuisen veroilmoituksensa Belgiaan vuonna 2005 sijoitettujen varojen nettoarvosta. Vastaaja maksoi niin ikään veron säädetyssä määräajassa.

13. Vastaaja riitautti alimmassa oikeusasteessa vuotuisen veron laillisuuden ja haki kyseisen 185 739,34 euron suuruisen veron palautusta. Vastaaja väitti, että vuotuinen vero oli ristiriidassa direktiivin 69/335 ja direktiivin 85/611 kanssa, luettuina yhdessä palvelujen tarjoamisen vapautta ja pääomien vapaata liikkuvuutta koskevien EY:n perustamissopimuksen määräysten kanssa. Vastaaja esitti vaihtoehtoisesti, että vuotuinen vero oli Belgian kuningaskunnan ja Luxemburgin suurherttuakunnan 17.9.1970 kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja tietyistä muista tuloveroa ja varallisuusveroa koskevista seikoista tekemän sopimuksen 22 artiklan kanssa (jäljempänä kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehty sopimus). Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hyväksyi vaihtoehtoisen kanneperusteen. Se totesi, että vuotuinen vero oli ristiriidassa kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyn sopimuksen 22 artiklan kanssa, koska se katsoi sen olevan varallisuusvero. Näin ollen se totesi, että NN (L) Internationalin ei kuulunut maksaa vuotuista veroa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi kuitenkin, että direktiivin 69/335 rikkomiseen liittynyt kanneperuste oli perusteeton. Se ei antanut ratkaisua muista väitteistä, jotka perustuivat EY:n perustamissopimuksen ja direktiivin 85/611 rikkomiseen.

14. Belgian veroviranomaiset valittivat alimmassa oikeusasteessa annetusta tuomiosta. Ne väittivät, että kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehty sopimus ei kattanut riidanalaista veroa ja että perintöverolain 160 § ja sitä seuraavat pykälät olivat edellä mainittujen unionin oikeussääntöjen mukaisia. NN (L) International vaati alimmassa oikeusasteessa annetun tuomion pysyttämistä ja teki vaihtoehtoisesti vastavalituksen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätöksestä hylätä direktiivin 69/335 rikkomiseen perustunut kanneperuste ja olla antamatta ratkaisua muiden unionin oikeussääntöjen rikkomiseen perustuvista väitteistä.

15. Cour d'appel de Bruxelles (Brysselin ylioikeus) on näin ollen päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko pääoman hankinnasta suoritettavista välillisistä veroista – – annettua neuvoston direktiiviä 69/335 – – ja tarkemmin sanoen sen 2, 4, 10 ja 11 artiklaa yhdessä luettuina tulkittava siten, että ne ovat esteenä kansallisten oikeussääntöjen, esimerkiksi 22.12.2003 annetulla ohjelmalailla muutetun Belgian perintöverolain yhteissijoitusyrityksiltä perittävää veroa koskevan 161 ja 162 §:n, soveltamiselle, koska toisessa jäsenvaltiossa pääomayhtiön muodossa perustetuilta ja Belgiassa osuuksiaan kaupan pitäviltä yhteissijoitusyrityksiltä peritään vuosittain kyseistä veroa Belgiassa merkittyjen yhteissijoitusyrityksen osuuksien kokonaismäärän ja kyseisten osuuksien takaisinosto- tai lunastusmäärän erotuksesta sillä seurauksella, että tällaisten yhteissijoitusyritysten Belgiassa keräämät varat kuuluvat edellä mainitun veron piiriin niin kauan kuin niiden hallinta säilyy kyseisillä yhteissijoitusyrityksillä?

2) Onko EY 49–EY 55 artiklaa sekä EY 56–EY 60 artiklaa, tarvittaessa luettuina yhdessä EY 10 artiklan ja EY 293 artiklan toisen luetelmakohdan kanssa, tulkittava siten, että ne estävät jäsenvaltiota muuttamasta yksipuolisesti Belgian perintöverolain 161 §:ssä ja sitä seuraavissa pykälissä säädettyä veron liittymäperustetta korvaamalla kansainvälisessä vero-oikeudessa vahvistetun, verovelvollisen asuinpaikkaan perustuvan henkilökohtaisen liittymäperusteen väitetyllä esineperusteisella liittymäperusteella, josta ei määrätä kansainvälisessä vero-oikeudessa, kun otetaan

6 — Niistä käytetään yleisesti nimitystä SICAV (société d'investissement à capital variable).

huomioon, että jäsenvaltio ottaa verotuksellista itsemääräämisoikeuttaan vahvistaakseen käyttöön erityisen seuraamuksen, joka koskee ainoastaan ulkomaisia toimijoita ja jollaisesta säädetään Belgian perintöverolain 162 §:n 3 momentissa?

3) Onko EY 49 ja EY 56 artiklaa, tarvittaessa luettuina yhdessä EY 10 artiklan ja EY 293 artiklan toisen luetelmakohdan kanssa, tulkittava siten, että ne ovat esteenä edellä kuvatun kaltaisen veron kantamiselle, jos verotuksessa ei oteta huomioon toisessa jäsenvaltiossa perustettujen yhteissijoitusyritysten alkuperävaltioissa kannettuja veroja ja siitä aiheutuu siten näille yhteissijoitusyrityksille ylimääräinen maksurasite, joka voi haitata niiden osuuksien kaupan pitämistä Belgiassa?

4) Onko arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä (yhteissijoitusyritykset) koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta – – annettua neuvoston direktiiviä 85/611 – –, tarvittaessa luettuna yhdessä EY 10 artiklan ja EY 293 artiklan toisen luetelmakohdan kanssa, tulkittava siten, että se on esteenä edellä kuvatun kaltaiselle verolle, koska vero loukkaa direktiivin päätavoitetta, joka on yhteissijoitusyritysten osuuksien kaupan pitämisen helpottaminen Euroopan unionin alueella?

5) Onko EY 49 ja EY 56 artiklaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä edellä kuvatun kaltaisen veron kantamisesta aiheutuvan hallinnollisen rasitteen kohdentamiselle sellaisiin toisessa jäsenvaltiossa perustettuihin yhteissijoitusyrityksiin, jotka pitävät osuuksiaan kaupan Belgiassa?

6) Onko EY 49 ja EY 56 artiklaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä kansalliseen oikeuteen sisältyvän säännöksen, esimerkiksi Belgian perintöverolain 162 §:n 2 momentin, soveltamiselle, koska kyseisessä säännöksessä säädetään toisessa jäsenvaltiossa perustetuille ja Belgiassa osuuksiaan kaupan pitäville yhteissijoitusyrityksille määrättävästä erityisestä seuraamuksesta, jonka mukaan sijoitukset sen osuuksiin voidaan jatkossa kieltää tuomioistuimen päätöksellä Belgiassa, jos ne laiminlyövät velvollisuutensa toimittaa veroilmoituksen vuosittain 31.3. mennessä tai jättävät edellä tarkoitetun veron maksamatta?”

16. Kirjallisia huomautuksia ovat esittäneet NN (L) International, Belgian hallitus ja Euroopan komissio. Kirjalliseen käsittelyyn osallistuneet osapuolet esittivät suullisia lausumia 28.10.2015 pidetyssä istunnossa.

IV **Asian tarkastelu**

A *Ennakkoratkaisukysymysten tutkittavaksi ottaminen*

17. Belgian hallitus esittää kirjallisissa huomautuksissaan, että unionin tuomioistuimelle esitetyt neljäs, viides ja kuudes kysymys on jätettävä tutkimatta. Belgian hallitus katsoo neljännen kysymyksen osalta, että ennakkoratkaisupyynnössä ei esitetä mitään erityisiä perusteluja sille, miksi vuotuista veroa olisi pidettävä direktiivin 85/611 vastaisena. Belgian hallitus esittää viidennen kysymyksen osalta, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei ole ilmoittanut mitään kansallisen lainsäädännön säännöksiä, joilla asetettaisiin hallinnollisia rasitteita, ja että se ei ole myöskään esittänyt mitään tietoja syrjinnästä, jota tästä aiheutuisi ulkomaisille yhteissijoitusyrityksille. Myös komissio esittää viimeksi mainitun perustelun huomautuksissaan kyseenalaistamatta kuitenkaan kysymyksen tutkimisedellytysten täyttymistä virallisesti. Belgian hallitus katsoo lisäksi, että viidennellä kysymyksellä ei ole merkitystä pääasian kohteena olevan riidan ratkaisemisen kannalta. Belgian hallitus vaatii lopuksi myös, että kuudes kysymys on jätettävä tutkimatta sillä perusteella, että perintäverolain 162 §:n 2 momentti ei kuulu kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevan asian kohteeseen. Sillä ei ole merkitystä pääasian oikeudenkäynnin tarkoituksen kannalta. On lisäksi täysin hypoteettista, että seuraamusta sovellettaisiin jatkossa NN (L) Internationaliin.

18. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan[7] olettamana on, että kansallisten tuomioistuinten esittämillä unionin oikeuden tulkintaan liittyvillä kysymyksillä on merkitystä asian ratkaisun kannalta. Unionin tuomioistuin voi jättää tutkimatta kansallisen tuomioistuimen esittämän pyynnön ainoastaan, jos on ilmeistä, että pyydetyllä unionin oikeuden tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka jos unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin.

19. Kun näitä perusteita sovelletaan nyt käsiteltävään asiaan, neljättä ja kuudetta kysymystä koskevat tutkimisedellytysten puuttumista koskevat väitteet pitäisi mielestäni hylätä. Olen kuitenkin Belgian hallituksen kanssa samaa mieltä siitä, että viides kysymys pitäisi jättää tutkimatta.

20. Pitää paikkansa, että neljännessä kysymyksessä, sellaisena kuin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on sen muotoillut, ei yksilöidä direktiivin 85/611 erityistä säännöstä, jota pyydetään tulkitsemaan. Siinä viitataan ainoastaan direktiiviin sinänsä ja sen tavoitteisiin. Vakiintuneessa oikeuskäytännössä[8] on kuitenkin katsottu, että silloin, kun kysymykset on esitetty epätäsmällisesti, unionin tuomioistuimen on poimittava kaikista kansallisen tuomioistuimen esittämistä seikoista ja pääasiaan liittyvistä asiakirjoista ne unionin oikeutta koskevat seikat, joita on syytä tulkita ottaen huomioon riidan kohde. Nyt käsiteltävässä asiassa se, että kysymys sisältää vain yleisen viittauksen direktiiviin 85/611, ei estä unionin tuomioistuinta esittämästä kansalliselle tuomioistuimelle niitä unionin oikeuden tulkintaa koskevia seikkoja, joiden avulla se voi antaa ratkaisun käsiteltävänään olevassa asiassa.

21. Ei voida myöskään väittää, ettei kuudennella kysymyksellä olisi merkitystä pääasian oikeudenkäynnin kannalta. NN (L) International kiistää pääasian oikeudenkäynnissä perintöverolain 160 §:n ja sitä seuraavien pykälien eli sellaisten pykälien laillisuuden, jotka sisältävät vuotuiseen veroon Belgian lain nojalla sovellettavan järjestelyn. Tästä syystä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on annettava oikeudenkäynnissä ratkaisu vuotuista veroa koskevan järjestelyn laillisuudesta, mukaan lukien erityiset seuraamukset, joita määrätään ulkomaisille yhteissijoitusyrityksille perintöverolain 162 §:n 2 momentin nojalla. Tätä kysymystä ei voida siten pitää hypoteettisena tai merkityksettömänä pääasian ratkaisemisen kannalta.

22. Lisäksi se, että kansallisessa lainsäädännössä vahvistettuja seuraamuksia ei ole asiaan liittyvien erityisten tosiseikkojen perusteella määrätty, ei ole aiemminkaan estänyt unionin tuomioistuinta vastaamasta ennakkoratkaisukysymykseen.[9] Unionin tuomioistuimelle on usein esitetty kysymyksiä, jotka ovat sisältäneet osatekijöitä, jotka ovat liittyneet epävarmoihin tapahtumiin tai mahdollisesti aiheutuviin tilanteisiin, ja se on todennut, että nämä kysymykset on tutkittava, kunhan niillä on merkitystä pääasian oikeudenkäynnin kannalta.[10] Vertauskuvallisesti voidaan todeta, että jos riidan ydin on aito ja tosiasiallinen, ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuimella pitäisi olla oikeus esittää unionin tuomioistuimelle kysymyksiä tämän ytimen mahdollisilta reuna-alueilta. Tilanne on tällainen erityisesti silloin, kun nämä reunat leikkaavat, kuten seuraamusten osalta.

23. Näistä syistä väitteet, jotka Belgian hallitus on esittänyt neljännen ja kuudennen ennakkoratkaisukysymyksen tutkittavaksi ottamisen osalta, olisi hylättävä.

7 — Ks. äskettäin tuomio Pujante Rivera (C-422/14, EU:C:2015:743, 20 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

8 — Tuomio Haug-Adrion (251/83, EU:C:1984:397, 9 kohta); tuomio Arcaro (C-168/95, EU:C:1996:363, 21 kohta); tuomio Teckal (C-107/98, EU:C:1999:562, 34 kohta) ja tuomio ČEZ (C-115/08, EU:C:2009:660, 81 kohta).

9 — Ks. tuomio P ja S (C-579/13, EU:C:2015:369). Julkisasiamies Szpunar totesi kyseisessä asiassa antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että oli sekä ennakkoratkaisupyynnön että asianosaisten esittämien huomautusten perusteella ilmeistä, että kantajille ei ollut määrätty sakkoa (C-579/13, EU:C:2015:39, 99 kohta).

10 — Ks. esim. analogisesti tuomio X ja Y (C-200/98, EU:C:1999:566, 21 ja 22 kohta); tuomio Bosman (C-415/93, EU:C:1995:463, 65 kohta) ja tuomio Gauweiler ym. (C-62/14, EU:C:2015:400, 28 ja 29 kohta).

24. Viidennessä kysymyksessä tilanne on erilainen. Vakiintuneessa oikeuskäytännössä [11] ja myös unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 94 artiklassa on todettu, että jotta unionin oikeutta voitaisiin tulkita siten, että tulkinta olisi kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllinen, sen on määritettävä esittämiinsä kysymyksiin liittyvät tosiseikat ja oikeudelliset seikat tai ainakin selostettava ne tosiseikkoja koskevat lähtökohdat, joihin nämä kysymykset perustuvat. Ennakkoratkaisupyyntöön sisältyvien tietojen tarkoituksena on paitsi antaa unionin tuomioistuimelle mahdollisuus antaa hyödyllisiä vastauksia, myös tarjota jäsenvaltioiden hallituksille ja muille osapuolille tilaisuus esittää huomautuksia Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 artiklan mukaisesti. [12]

25. Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyynnössä ei ole mitään sellaista, minkä perusteella unionin tuomioistuin kykenisi yksilöimään tarkasti, mitä nämä kansallisen tuomioistuimen viidennessä kysymyksessä mainitsemat ”hallinnolliset rasitteet” voisivat olla. Sama epävarmuus näkyy asianosaisten huomautuksissa: Belgian hallitus olettaa, että käsite ”hallinnolliset rasitteet” viittaa velvoitteeseen jättää veroilmoitus toimivaltaisille veroviranomaisille. Komissio esittää saman olettaman. Toisaalta NN (L) International, joka ei esitä tästä mitään näkemyksiä kirjallisissa huomautuksissaan, totesi lyhyesti istunnossa, että ”hallinnollisilla rasitteilla” on katsottava viitattavan sisäisiin kustannuksiin, joita aiheutuu kerättäessä merkityksellisiä tietoja osuuksien haltijoiden henkilöllisyydestä ja asuinpaikasta.

26. Unionin tuomioistuimella ei kaiken kaikkiaan ole tiedossaan sellaisia tosiseikkoja eikä oikeudellisia seikkoja, joiden perusteella se voisi arvioida ”hallinnollisia rasitteita”. Osapuolet eivät ole käsitelleet tätä kysymystä asianmukaisesti. Tästä syystä katson, että viides kysymys pitäisi jättää tutkimatta.

B *Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu*

27. Aivan aluksi on korostettava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on esittänyt unionin tuomioistuimelle kuusi kysymystä ennen kuin se antaa ratkaisun veron luokittelemisesta kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyn sopimuksen soveltamisen kannalta. Unionin tuomioistuimelta ei siten pyydetä tulkintaa vuotuisen veron luokittelusta. Veron tarkastelu, joka suoritetaan tässä ratkaisuehdotuksessa sen määrittämiseksi, sopiiko se yhteen unionin oikeuden merkityksellisten oikeussääntöjen kanssa, ei vaikuta siihen, miten veron luonne määritetään kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehtyä sopimusta sovellettaessa. Se on kansallisen tuomioistuimen tehtävänä.

28. Etenen ennakkoratkaisukysymysten asiasisällön arvioinnin osalta seuraavasti: käsittelen ensin vuotuisen veron yhteensopivuuden unionin johdetun oikeuden kanssa (ensimmäinen ja neljäs kysymys). Toiseksi tarkastelen vuotuisen veron yhteensopivuutta primaarioikeuden eli EY:n perustamissopimukseen perustuvien perusvapauksien kanssa (toinen ja kolmas kysymys). Kolmanneksi tarkastelen erityisiä seuraamuksia, joita määrätään yksinomaan ulkomaisille yhteissijoitusyrityksille, ja niiden yhteensopivuutta unionin primaarioikeuden kanssa (kuudes kysymys).

1. Ensimmäinen kysymys: direktiivi 69/335

29. Cour d’appel de Bruxelles (Brysselin ylioikeus) tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään, onko direktiivin 69/335 2, 4, 10 ja 11 artiklaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä Belgian vuotuisen veron kaltaisen veron kantamiselle ulkomaisilta yhteissijoitusyrityksiltä. Kaikki unionin tuomioistuimelle huomautuksiaan esittäneet osapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että ensimmäiseen kysymykseen pitäisi vastata kieltävästi, koska direktiiviä 69/335 ei sovelleta vuotuiseen veroon.

30. Olen samaa mieltä.

11 — Ks. esim. tuomio Mulders (C-548/11, EU:C:2013:249, 28 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

12 — Ks. esim. määräys Mlamali, (C-257/13, EU:C:2013:763, 24 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

31. Direktiivillä 69/335 pyritään poistamaan muut sellaiset välilliset verot kuin pääoman hankintavero, joilla on samat ominaispiirteet kuin pääoman hankintaverolla, eli verot, joita kannetaan kyseisen direktiivin kattamista toimista. [13]

32. Nyt käsiteltävässä asiassa vuotuisen veron perusteena on Belgiaan edellisen vuoden joulukuun 31. päivään mennessä sijoitettujen varojen nettoarvo. Belgian hallituksen kirjallisissa huomautuksissaan mainitsemien lainsäädännön esitöiden perusteella on ilmeistä, että käsite ”sijoitettujen varojen nettoarvo” pitäisi ymmärtää siten, että sillä viitataan yhteissijoitusyritysten kokonaisvaroihin, joista on vähennetty takaisinostojen määrä. ”Belgiaan” sijoitettujen määrien käsitteellä viitataan siirtoihin (osuuksien merkinnät, myynnit), joita tehdään Belgiaan välittäjänä olevan rahoituslaitoksen välityksellä. [14] Belgian hallitus huomauttaa niin ikään, että yhteissijoitusyritysten varojen nettoarvoon vaikuttavat sellaiset tekijät kuin osuuksien merkintöjen, lunastusten ja velkojen määrä, muutokset taustalla olevien varojen arvossa, tulot ja menot.

33. On siten ilmeistä, että tällainen vero ei liity mihinkään sentyyppisiin liiketoimiin, joista kannetaan direktiivin 69/335 4 artiklassa tarkoitettua pääoman hankintaveroa. Kuten unionin tuomioistuin on jo huomauttanut, kaikille tällaisille liiketoimille on ominaista pääomien tai varojen siirto pääomayhtiölle siinä jäsenvaltiossa, joka kantaa veron, tai ne johtavat yhtiöiden pääoman tai yhtiövarallisuuden tosiasialliseen lisääntymiseen. [15] Vuotuinen vero ei kuulu myöskään direktiivin 10 artiklassa vahvistetun kiellon soveltamisalaan, koska se ei vastaa mitään 4 artiklassa lueteltuja verollisia toimia, joihin direktiivin 10 artiklan a ja b alakohdassa viitataan. Vuotuinen vero ei myöskään liity rekisteröintiin tai mihinkään muuhunkaan muodollisuuteen, jonka täyttämistä edellytetään liiketoiminnan aloittamiseksi direktiivin 10 artiklan c alakohdassa tarkoitetulla tavalla. Todettakoon lopuksi, että vuotuinen vero ei liity myöskään mihinkään toimeen, joita direktiivin 11 artikla koskee.

34. On siis ilmeistä, että vuotuinen vero ei kuulu direktiivin 69/335 aineelliseen soveltamisalaan. Direktiivi 69/335 ei siten ole sovellettavissa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen käsiteltävänä olevaan asiaan. Tästä syystä ehdotan unionin tuomioistuimelle, että ensimmäiseen kysymykseen pitäisi vastata kieltävästi: direktiivi 69/335 ei ole esteenä pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevan yhteissijoitusyrityksiltä kannettavan vuotuisen veron kaltaisen veron kantamiselle johonkin toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneilta yhteissijoitusyrityksiltä.

2. Neljäs kysymys: direktiivi 85/611

35. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii neljännellä kysymyksellään varmistamaan, pitäisikö direktiiviä 85/611 tulkita siten, että se on esteenä vuotuisen veron kaltaisen veron kantamiselle, koska se on kyseisen direktiivin pääasiallisen tarkoituksen eli arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavien yritysten (yhteissijoitusyritykset) osuuksien kaupan pitämisen helpottamista Euroopan unionissa koskevan tarkoituksen vastainen.

36. NN (L) International esittää tämän kysymyksen osalta, että vuotuinen vero estää direktiivin 85/611 tavoitteiden toteutumisen. Belgian hallitus puolestaan väittää, että direktiivi 85/611 ei vaikuta jäsenvaltioiden toimivaltaan verotuksen alalla. Komissio esittää samansuuntaisesti, että direktiivi 85/611 ei sisällä yhtään verotusta koskevaa säännöstä eikä sillä ole siten mitään merkitystä nyt käsiteltävän asian kannalta.

37. Yhdyn komission ja Belgian hallituksen näkemykseen.

13 — Tuomio Optiver ym. (C-22/03, EU:C:2005:143, 27 kohta).

14 — Chambre des représentants de Belgique, Projet de loi-programme, 2003–2004, 51-0473/001, s. 157.

15 — Tuomio Nonwoven (C-4/97, EU:C:1998:507, 20 kohta).

38. Direktiivillä 85/611 yhteensovitetaan yhteissijoitusyrityksistä annettu kansallinen lainsäädäntö. Sen tavoitteena on helpottaa yhteissijoitusyritysten osuuksien vapaata liikkuvuutta unionissa. Direktiivissä tavoitellun yhteensovittamisen syvyyttä on kuitenkin rajoitettu. Siinä vahvistetaan vain yleiset perussäännöt yhteissijoitusyritysten toimiluvasta, valvonnasta, rakenteesta, toiminnasta ja tiedoista, jotka niiden on julkaistava.[16] Todettakoon erityisesti, että direktiivi 85/611 annettiin ETY:n perustamissopimuksen 57 artiklan 2 kohdan (josta on tullut muutettuna SEUT 53 artikla) nojalla. Viimeksi mainittu ei koske jäsenvaltioiden yhteissijoitusyrityksiltä kantamaa veroa.

39. On myönnettävä, että direktiivin 85/611 44 artiklassa todetaan, että yhteissijoitusyrityksen, joka pitää osuuksiaan kaupan toisessa jäsenvaltiossa, on noudatettava tuon valtion voimassa olevia lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä, siltä osin kuin ne eivät koske tässä direktiivissä tarkoitettuja kysymyksiä. Lisäksi näitä säännöksiä on direktiivin 44 artiklan 3 kohdan nojalla sovellettava jäsenvaltioissa ketään syrjimättä.

40. Direktiivin 44 artiklassa vahvistetaan kattava ja yleinen kansalaisuuteen tai yrityksen perustamispaikkaan perustuvan syrjinnän kielto. Sitä ei voida kuitenkaan tulkita siten, että sillä laajennettaisiin direktiivin 85/611 aineellista soveltamisalaa.

41. Kyseistä 44 artiklaa pitäisi ensinnäkin tulkita koko direktiivin 85/611 asiayhteydessä: kun kyseisellä direktiivillä käyttöön otettu yhteensovittaminen perustuu kotimaavalvonnan ja vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen,[17] 44 artiklan 1 kohdassa tunnustetaan ja varataan vastaanottaville jäsenvaltioille toimivalta niillä aloilla, joita direktiivi ei kata. Tätä taustaa vasten 44 artiklaa voidaan parhaiten tulkita siten, että siinä vahvistetaan jäsenvaltion toimivalta kaikilla aloilla, joita direktiivi ei nimenomaisesti kata, mukaan lukien verotus.

42. Toiseksi – mikä vielä tärkeämpää – 44 artiklan 1 kohdan soveltamisalan tulkinnasta riippumatta on niin, että direktiivin 85/611 44 artiklan 3 kohtaan sisältyvää syrjintäkieltoa koskevaa sääntöä, johon NN (L) International viittaa, voidaan pitää perussopimuksissa jo määrätyn syrjintäkiellon periaatteen vahvistamisena. Tästä syystä sitä, merkitsevätkö vuotuinen vero ja ulkomaisia yhteissijoitusyrityksiä koskeva erityinen seuraamus syrjintää, pitäisi sen sijaan arvioida perusvapauksiin liittyvien EY:n perustamissopimuksen määräysten valossa.

43. Tästä syystä direktiivistä 85/611 ei ole apua nyt käsiteltävässä asiassa. Yleinen ja lähtökohtaisesti melko abstrakti EY 10 artiklassa (joka on sisältönsä osalta korvattu SEU 4 artiklan 3 kohdalla) vahvistettu vilpitöntä yhteistyötä koskeva velvoite ei muuta tätä päätelmää.[18] Sitä ei tee myöskään EY 293 artikla (joka on kumottu Lissabonin sopimuksella). Unionin tuomioistuin on todennut, että viimeksi mainitulla määräyksellä ei ole tarkoitus vahvistaa sellaisenaan välittömästi sovellettavaa oikeussääntöä, vaan siinä ainoastaan määritellään muutamia asioita, joista jäsenvaltioiden on ryhdyttävä neuvottelemaan keskenään siltä osin kuin se on tarpeen. Näiden perustelujen mukaisesti unionin tuomioistuin on toistuvasti todennut, että vaikka kaksinkertaisen verotuksen poistaminen onkin yksi perustamissopimuksen tavoitteista, kyseisen määräyksen ei voida sellaisenaan katsoa tuottavan yksityisille henkilöille oikeuksia, joihin nämä voisivat vedota kansallisissa tuomioistuimissa.[19]

44. Tästä syystä ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaisi neljänteen kysymykseen, että direktiiviä 85/611 olisi tulkittava siten, että se ei ole esteenä pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevan kaltaisen yhteissijoitusyrityksiltä kannettavan vuotuisen veron määräämiselle.

16 — Ks. direktiivin 85/611 johdanto-osan toinen, kolmas ja neljäs perustelukappale.

17 — Ks. julkisasiamies Jääskisen ratkaisuehdotus Gruslin (C-88/13, EU:C:2014:79, 4 kohta).

18 — Ks. tästä tuomio Deutsche Grammophon Gesellschaft (78/70, EU:C:1971:59, 5 kohta); tuomio Riseria Geddo (2/73, EU:C:1973:89, 4 kohta) ja määräys Levy ja Sebbag (C-540/11, EU:C:2012:581, 26 ja 28 kohta). Ks. myös tuomio 3M Italia (C-417/10, EU:C:2012:184, 30 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

19 — Ks. esim. tuomio Gilly (C-336/96, EU:C:1998:221, 16 kohta) ja määräys Levy ja Sebbag (C-540/11, EU:C:2012:581, 27 kohta).

3. Toinen ja kolmas kysymys: vuotuisen veron yhteensopivuus perusvapauksien kanssa

45. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella ja kolmannella kysymyksellään, jotka on mielestäni asianmukaista tutkia yhdessä, lähinnä, ovatko palvelujen tarjoamisen vapautta ja pääomien vapaata liikkuvuutta koskevat EY:n perustamissopimuksen sovellettavat määräykset esteenä vuotuisen veron määräämiselle ulkomaisille yhteissijoitusyrityksille, kun niitä luetaan yhdessä EY 10 ja EY 293 artiklan kanssa. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen epäilykset johtuvat erityisesti siitä, että Belgian viranomaiset ovat korvanneet veronkannon perusteen, joka oli aiemmin verovelvollisen asuinpaikka, perusteella, joka koskee ”esineperusteista liittymäperustetta”. Belgian viranomaiset ovat ottaneet lisäksi käyttöön erityisen seuraamuksen, jota sovelletaan vain ulkomaisiin toimijoihin.

a) Sovellettava vapaus

46. Kansallinen tuomioistuin viittaa kysymyksissään EY 49–EY 55 artiklaan ja EY 56–EY 60 artiklaan (joista on tullut SEUT 56–SEUT 62, SEUT 63–SEUT 66 ja SEUT 75 artikla) täsmentämättä, miten kutakin näistä määräyksistä sovelletaan pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevaan tapaukseen. Kuten komissio huomauttaa, on kuitenkin ilmeistä, että merkitykselliset määräykset, joita sovellettiin nyt käsiteltävän asian kannalta merkityksellisenä ajankohtana, ovat EY 49, EY 56 ja EY 58 artikla (joista on tullut SEUT 56, SEUT 63 ja SEUT 65 artikla).

47. Kuten unionin tuomioistuin on todennut, sen määrittämiseksi, minkä liikkumisvapauden soveltamisalaan kansallinen lainsäädäntö kuuluu, huomioon on otettava kyseisen lainsäädännön tarkoitus. [20]

48. Pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevassa kansallisessa lainsäädännössä vahvistetaan yhteissijoitusyrityksiltä kannettava vuotuinen vero, jonka perusteena on niiden varojen nettoarvo kerrottuna veron kantavassa jäsenvaltiossa merkittyjen osuuksien lukumäärällä. Voitaisiin siis katsoa, että vuotuinen vero saattaa estää sekä pääomien vapaata liikkuvuutta että palvelujen tarjoamisen vapautta. On kuitenkin huomautettava, että unionin tuomioistuin tutkii riidanalaisen toimenpiteen suhteessa vain toiseen näistä vapauksista, jos niistä jompikumpi on täysin toissijainen toiseen vapauteen nähden. [21] Koska EY:n perustamissopimuksessa ei määritellä ”pääomanliikkeiden” käsitettä, unionin tuomioistuin on todennut tämän arvioinnin toteuttamisesta, että direktiivin 88/361 [22] liite I sisältää luettelon, joka ei ole tyhjentävä mutta jolla on ohjeellista arvoa, koska siinä luetellaan toimet, jotka voivat olla pääomanliikkeitä. [23] Nyt käsiteltävän asian kannalta on pantava merkille, että kyseisessä liitteessä olevan IV otsikon ”Yhteissijoitusyritysten osuuksia koskevat toimet” A osassa, joka koskee nimenomaisesti ”yhteissijoitusyritysten osuuksilla käytävää kauppaa”, mainittujen pääomanliikkeiden joukossa ovat kotimaassa asuvan ulkomaisten yritysten pörssilistalle otettujen osuuksien ja sellaisten osuuksien, jotka eivät ole kaupankäynnin kohteena arvopaperipörssissä, hankinnat. [24]

49. Nyt käsiteltävässä asiassa on ilmeistä, että vuotuinen vero liittyy siihen, että kotimaassa asuvat hankkivat yhteissijoitusyritysten osuuksia direktiivin 88/361 liitteessä I olevassa nimikkeistössä tarkoitetulla tavalla. Kuten NN (L) International on esittänyt kirjallisissa huomautuksissaan, vuotuisen veron voidaan siten katsoa koskevan ensisijaisesti pääomien vapaata liikkuvuutta. [25]

20 — Ks. esim. tuomio Test Claimants in the FII Group Litigation (C-35/11, EU:C:2012:707, 90 kohta) ja tuomio Wagner-Raith (C-560/13, EU:C:2015:347, 31 kohta).

21 — Ks. esim. tuomio Dijkman ja Dijkman-Lavaleije (C-233/09, EU:C:2010:397, 33 kohta) ja tuomio Fidium Finanz (C-452/04, EU:C:2006:631, 34 kohta).

22 — Perustamissopimuksen 67 artiklan (kumottu Amsterdamin sopimuksella) täytäntöönpanosta 24.6.1988 annettu neuvoston direktiivi 88/361/ETY (EYVL L 178, s. 5).

23 — Tuomio Wagner-Raith (C-560/13, EU:C:2015:347, 23 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

24 — Tuomio VBV – Vorsorgekasse (C-39/11, EU:C:2012:327, 21 kohta) ja tuomio Wagner-Raith (C-560/13, EU:C:2015:347, 24 kohta).

25 — Ks. soveltuvin osin tuomio Wagner-Raith (C-560/13, EU:C:2015:347, 25 kohta).

50. Näin ollen katson, että arvioitaessa vuotuisen veron yhteensopivuutta perussopimusten kanssa nyt käsiteltävään asiaan liittyvissä olosuhteissa olisi tarkasteltava ensisijaisesti pääomien vapaata liikkuvuutta eikä palvelujen tarjoamisen vapautta. [26]

b) Onko vero pääomien vapaan liikkuvuuden rajoitus?

51. NN (L) International väittää, että liittymäperusteessa, jota käytetään sovellettavassa Belgian lainsäädännössä, jätetään huomiotta kansainvälisesti hyväksytyt verotuskriteerit. Vastaaja väittää lisäksi, että vuotuinen vero merkitsee pääomien vapaan liikkuvuuden rajoitusta. Tämä johtuu siitä, että siinä asetetaan yhteissijoitusyrityksille taloudellinen rasite, joka saattaa vähentää osuuksien haltijoiden voittoja. Tästä syystä vastaaja katsoo, että vuotuinen vero on omiaan estämään ulkomaisia yhteissijoitusyrityksiä pitämästä kaupan osuuksiaan Belgiassa tai rajoittamaan sitä, kun otetaan erityisesti huomioon, että Luxemburgiin sijoittautuneilta yhteissijoitusyrityksiltä kannetaan jo merkintävero kyseisessä jäsenvaltiossa. Komissio toteaa kuitenkin, että vuotuinen vero ei sellaisenaan merkitse syrjivää kohtelua, koska belgialaisia yhteissijoitusyrityksiä kohdellaan verotuksessa samalla tavalla. [27] Belgian hallitus esittää, että on välttämätöntä tunnustaa jäsenvaltion verotuksellisen suvereniteetin periaate, ja muistuttaa, että kaksinkertainen verotus on seurausta verotuksellisen suvereniteetin samanaikaisesta käytöstä. Lisäksi vuotuisen veron soveltamisella ulkomaisiin yhteissijoitusyrityksiin pyritään nimenomaisesti varmistamaan, että eri sijoitustuotteilla on yhtäläiset toimintaedellytykset Belgian markkinoilla.

52. On ensinnäkin huomautettava, että yhteissijoitusyritysten verotusta ei ole yhdenmukaistettu Euroopan unionissa. Itse asiassa verotus on jäsenvaltioissa tällä alalla huomattavan erilaista. [28] Kun tämä tosiseikka otetaan huomioon, tarkastelun lähtökohtana ja ylipäänsä johtavana ajatuksena on oltava sen tunnustaminen, että yhteissijoitusyritysten verotus kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan ja että on selvää, että jäsenvaltioiden välillä on eroja.

53. Kuten unionin tuomioistuin on todennut, [29] jäsenvaltioiden toimivaltaa on kuitenkin tältä osin rajoitettu: kansallisilla verosäännöillä ei voida rajoittaa perusvapauksia. EY 56 artiklan 1 kohdassa (josta on tullut SEUT 63 artiklan 1 kohta) kielletyt toimenpiteet eli toimenpiteet, jotka merkitsevät pääomien vapaan liikkuvuuden rajoittamista, sisältävät toimenpiteet, joilla aiheutetaan se, että jossakin toisessa valtiossa asuvat henkilöt ovat vähemmän halukkaita tekemään sijoituksia tietyssä jäsenvaltiossa, tai se, että kyseisessä jäsenvaltiossa asuvat henkilöt ovat vähemmän halukkaita tekemään niitä muissa valtioissa. [30]

26 — Lisättäköön, että asian tarkasteleminen palvelujen tarjoamisen vapauden näkökulmasta ei johtaisi erilaiseen päätelmään, kun otetaan huomioon näiden perusvapauksien nojalla suoritettavan arvioinnin metodologinen yhdenmukaisuus. Ks. tästä tuomio Gebhard (C-55/94, EU:C:1995:411, 37 kohta). Ks. SEUT 21, SEUT 45, SEUT 49, SEUT 56 ja SEUT 63 artiklan nojalla toteutettavien kansallisten toimenpiteiden yhteistarkastelun osalta tuomio Libert ym. (C-197/11 ja C-203/11, EU:C:2013:288, 37 kohta ja sitä seuraavat kohdat). Ks. sijoittautumisvapauden ja pääomien vapaan liikkuvuuden osalta myös tuomio Columbus Container Services (C-298/05, EU:C:2007:754, 56 kohta); tuomio Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation (C-374/04, EU:C:2006:773, 93 kohta) ja tuomio Test Claimants in the FII Group Litigation (C-446/04, EU:C:2006:774, 60 kohta).

27 — Komissio ei esitä näkemystään verokannasta, joka on sovellettavissa tiettyihin yhteissijoitusyrityksiin 161 b artiklan 5 kohdan nojalla ja jonka osalta se on ilmoittanut aikovansa panna vireille jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan menettelyn (http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-1144_en.htm). Kansallinen tuomioistuin ei ole kuitenkaan viitannut tähän säännökseen, joten se jää nyt käsiteltävän asian ulkopuolelle.

28 — Ks. esim. Adema, R., *UCITS and Taxation – Towards Harmonization of the Taxation of UCITS*, Kluwer Law International, 2009.

29 — Ks. esim. tuomio komissio v. Unkari (C-253/09, EU:C:2011:795, 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

30 — Tuomio van Caster, (C-326/12, EU:C:2014:2269, 25 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

54. Soveltaessaan näitä periaatteita verotuksen erityisalalla unionin tuomioistuin on usein todennut EY 56 artiklan 1 kohdassa kielletyn rajoituksen tapauksissa, joissa kansalliset toimenpiteet ovat aiheuttaneet kotimaassa asuvien ja ulkomailla asuvien erilaista kohtelua.[31] Vastaavasti silloin, kun verosäännössä ei ole eroteltu toisiinsa rinnastettavissa tilanteissa olevia verovelvollisia toisistaan eikä mitään haittaa ole aiheutettu,[32] unionin tuomioistuin ei ole pitänyt verosääntöä rajoituksena.[33]

55. Nyt käsiteltävään asiaan liittyvissä olosuhteissa on ilmeistä, että kansallista lainsäädäntöä sovelletaan, kuten komissio on esittänyt, erotuksetta kotimaisiin ja ulkomaisiin yhteissijoitusyrityksiin. Vuotuisen veron kantaminen ei myöskään johda siihen, että ulkomaisilla yhteissijoitusyrityksillä olisi viime kädessä suurempi verorasite Belgiassa kuin belgialaisilla yhteissijoitusyrityksillä.

56. NN (L) International väittää kuitenkin, että vuotuisen veron kantaminen ulkomaisilta yhteissijoitusyrityksiltä johtaa kiellettyyn syrjintään, koska kotimaisia ja ulkomaisia yhteissijoitusyrityksiä, jotka eivät ole toisiinsa rinnastettavissa tilanteissa, kohdellaan samalla tavoin.

57. En ole samaa mieltä. On tosiaankin niin, että yleisellä tasolla viimeistään Aristoteleen ajoista lähtien on katsottu, että epäoikeudenmukaisuutta ei ole vain se, että samanlaisia tilanteita kohdellaan eri tavoin, vaan myös se, että objektiivisesti erilaisia tilanteita kohdellaan samalla tavoin.[34] Ongelmana on se, että konkreettisella tasolla ja tässä erityistapauksessa en ole vakuuttunut perusteluista, jotka NN (L) International on esittänyt ja jotka viittaavat siihen, että ulkomaisten ja belgialaisten yhteissijoitusyritysten tilanteet eivät olisi toisiinsa rinnastettavissa vuotuisen veron maksamisen osalta.

58. On myönnettävä, että välitöntä verotusta, kuten tuloveroa ja varallisuusveroa, koskevassa vakiintuneessa oikeuskäytännössä on usein katsottu, että jos verovelvollisten välisillä objektiivisilla eroilla saattaa olla merkitystä, veron kantavassa valtiossa asuvat ja ulkomailla asuvat eivät ole toisiinsa rinnastettavissa tilanteissa tiettyjen veroetujen ja -järjestelyjen soveltamisen kannalta.[35] Tätä ei voida kuitenkaan laajentaa niin pitkälle, että määrättäisiin kattavasti kotimaisten ja ulkomaisten toimijoiden erilaisesta kohtelusta ja pakotettaisiin siten jäsenvaltiot luomaan erityinen ulkomaisia toimijoita koskeva verojärjestely. Jotta varmistettaisiin, ovatko kotimaisten ja ulkomaisten verovelvollisten tilanteet toisiinsa rinnastettavissa, on siten tarpeen arvioida niiden objektiivista tilannetta siinä valossa, mikä on niiden asema riidanalaisen verojärjestelyn kannalta. Belgian lainsäädännössä säädetään siitä, että sen alueella edellisen kalenterivuoden aikana osuuksiaan myyneiden yhteissijoitusyritysten varojen nettoarvosta kannetaan samantyyppistä veroa. Samaan taloudelliseen toimintaan osallistuviin kotimaisiin ja ulkomaisiin yrityksiin sovelletaan siten samoja edellytyksiä.

59. Seikka, johon NN (L) International nojautuu väittäessään, että ulkomaisten ja belgialaisten yhteissijoitusyritysten tilanteet eivät ole toisiinsa rinnastettavissa, on se, että Luxemburgissa asuvilta yhteissijoitusyrityksiltä kannetaan jo merkintävero kyseisessä jäsenvaltiossa. Unionin tuomioistuin on kuitenkin vakiintuneesti todennut, että kielteiset seuraukset, jotka johtuvat siitä, että kaksi jäsenvaltiota

31 — Ks. äskettäisen oikeuskäytännön osalta esim. tuomio Grünewald (C-559/13, EU:C:2015:109, 20 ja 21 kohta); tuomio Bouanich (C-375/12, EU:C:2014:138, 55 ja 56 kohta); tuomio DMC (C-164/12, EU:C:2014:20, 40 ja 43 kohta) ja tuomio van Caster (C-326/12, EU:C:2014:2269, 36 ja 37 kohta).

32 — Ks. esim. tuomio Viacom Outdoor (C-134/03, EU:C:2005:94, 37 kohta).

33 — Ks. esim. tuomio X (C-686/13, EU:C:2015:375, 32 kohta ja sitä seuraavat kohdat); tuomio Columbus Container Services (C-298/05, EU:C:2007:754, 39 ja 40 kohta) ja tuomio Kerckhaert ja Morres (C-513/04, EU:C:2006:713, 17 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

34 — *Aristotle's Nicomachean Ethics – A New Translation*, Bartlett, R. C. ja Collins, S. D., University of Chicago Press, 2011, Book V.3. 1131a20.

35 — Kuten julkisasiamies Wathelet äskettäin korosti ratkaisuehdotuksessaan Timac Agro Deutschland (C-388/14, EU:C:2015:533, 33 kohta), unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä on hyvin harvoin katsottu, että erilainen kohtelu ei olisi syrjivää, kun kotimaassa asuvat ja ulkomailla asuvat eivät ole olleet toisiaan vastaavissa tilanteissa. Ks. esim. tuomio Schumacker (C-279/93, EU:C:1995:31, 31 kohta); tuomio D. (C-376/03, EU:C:2005:424, 31 kohta ja sitä seuraavat kohdat) ja tuomio Truck Center (C-282/07, EU:C:2008:762, 41 kohta ja sitä seuraavat kohdat). Tilanne ei kuitenkaan ole tällainen, kun kyseessä ovat muut verojärjestelyt, joissa ei oteta huomioon verovelvollisten välisiä objektiivisia eroja. Ks. tästä tuomio komissio v. Belgia (C-250/08, EU:C:2011:793, 57 ja 58 kohta) ja tuomio komissio v. Unkari (C-253/09, EU:C:2011:795, 56 ja 57 kohta).

käyttää samanaikaisesti verotusvaltaansa, eivät ole liikkumisvapauden rajoituksia siltä osin kuin verotusvallan käyttö ei ole syrjivää. [36] Näin ollen jäsenvaltiot eivät ole velvollisia mukauttamaan omia verojärjestelmiään muiden jäsenvaltioiden eri verojärjestelmiin estääkseen kaksinkertaisen verotuksen. [37]

60. Kun kyseessä on veron kantaminen taloudellisesta toiminnasta Belgian alueella, kotimaiset ja ulkomaiset yhteissijoitusyritykset ovat täysin toisiaan vastaavissa tilanteissa. Ainoa ero liittyy alueeseen, joka on nimenomaisesti suljettu pois: jäsenvaltioiden verotustoimivallan samanaikainen käyttö. Riidanalainen verosäännöstö ei voi siten mielestäni merkitä pääomien vapaan liikkuvuuden rajoitusta.

61. Kun otetaan lopuksi huomioon jo tämän ratkaisuehdotuksen 43 kohdassa esitetyt perustelut, EY 10 artiklan (joka vastaa SEU 4 artiklan 3 kohtaa) ja EY 293 artiklan (joka on kumottu Lissabonin sopimuksella) soveltaminen ei voi johtaa eri päätelmään.

62. Tästä syystä ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaisi toiseen ja kolmanteen kysymykseen, että EY 56 artiklan 1 kohta ei ole esteenä pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevan lainsäädännön kaltaiselle jäsenvaltion verolainsäädännölle, jonka mukaan kotimaisilta ja ulkomaisilta yhteissijoitusyrityksiltä kannetaan vuotuinen vero sen alueella merkittyjen varojen nettoarvon perusteella.

4. Erityinen seuraamus, jota sovelletaan vain ulkomaisiin yhteissijoitusyrityksiin

63. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kuudennella kysymyksellään, onko EY 49, EY 56 ja EY 58 artiklaa tulkittava siten, ne ovat esteenä Belgian perintöverolain 162 § 2 momentin soveltamiselle. Tässä säännöksessä säädetään erityisestä seuraamuksesta, joka koskee yhteissijoitusyrityksiä, jotka on perustettu johonkin toiseen jäsenvaltioon ja jotka pitävät osuuksiaan kaupan Belgiassa: jos ne laiminlyövät veroilmoitustensa jättämisen säädetyssä määräajassa tai laiminlyövät vuotuisen veron maksamisen, niitä voidaan kieltää tuomioistuimen määräyksellä pitämästä ”jatkossa” osuuksiaan kaupan Belgiassa.

64. NN (L) International ja komissio esittävät, että Belgian perintöverolain 162 §:n 2 momentissa säädetty seuraamus merkitsee sijoittautumispaikkaan perustuvaa syrjintää, koska samanlaista seuraamusta ei ole voimassa belgialaisten yhteissijoitusyritysten osalta. Komissio totesi istunnossa, että se aikoo panna vireille jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan menettelyn tämän seikan osalta. Belgian hallitus sitä vastoin esittää, että vastaava seuraamus on määrättävissä kansallisten yhteissijoitusyritysten osalta. Perintöverolain 133 ter artiklassa säädetään muun muassa mahdollisuudesta sulkea yrityksen toimipaikat, jos kyseisen yrityksen johtaja, hallituksen jäsen tai työntekijä on tuomittu perintöverolain säännösten rikkomisesta. Belgian hallitus vahvisti istunnossa, että 133 ter §:ään sisältyviä seuraamuksia voidaan soveltaa myös ulkomaisiin yhteissijoitusyrityksiin. Belgian hallituksen mukaan on kuitenkin hyvin vaikeaa panna näitä tai muunlaisia seuraamuksia, kuten rahamääräisiä seuraamuksia, täytäntöön ulkomaisten yhteissijoitusyritysten osalta. Tästä syystä ulkomaisille yhteissijoitusyrityksille säädettävää erityistä seuraamusta pidettiin välttämättömänä. Belgian hallitus esittää myös, että belgialaisten ja ulkomaisten yhteissijoitusyritysten erilainen kohtelu sallitaan EY 58 artiklassa ja että se on perusteltua, koska on tarpeen varmistaa verovalvonnan tehokkuus ja veron kantaminen.

36 — Ks. tästä esim. tuomio Kerckhaert ja Morres (C-513/04, EU:C:2006:713, 20 kohta); tuomio Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (C-157/10, EU:C:2011:813, 38 kohta) ja tuomio Damseaux (C-128/08, EU:C:2009:471, 27 kohta).

37 — Ks. esim. tuomio Block (C-67/08, EU:C:2009:92, 31 kohta); tuomio X (C-302/12, EU:C:2013:756, 29 kohta) ja tuomio Damseaux (C-128/08, EU:C:2009:471, 33 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

65. Perintöverolain 162 §:n 2 momentissa säädetty erityinen seuraamus antaa tuomioistuimille toimivallan kieltää muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneita yhteissijoitusyrityksiä harjoittamasta toimintaansa Belgiassa, vaikka ne voivat laillisesti jatkaa samaa toimintaa kotijäsenvaltiossaan. Tästä syystä erityistä seuraamusta, josta on säädetty Belgiassa vain ulkomaisten yhteissijoitusyritysten osalta, pitäisi tutkia pikemminkin EY 49 artiklassa vahvistetun palvelujen tarjoamisen vapauden valossa. [38]

66. Huomautettakoon, että perintöverolain 162 §:n 2 momentin mukainen seuraamus eli seuraamus, jota sovelletaan ulkomaisiin yhteissijoitusyrityksiin, ja lain 133 ter §:n mukaiset seuraamukset, eli seuraamukset, joita sovelletaan yleisesti, ovat luonteeltaan ja vakavuudeltaan erilaisia. Ensinnäkin perintöverolain 133 ter §:n mukaisia seuraamuksia voidaan määrätä vasta sen jälkeen, kun tietyt henkilöt on tuomittu petostarkoituksessa tehdyistä lain rikkomisista. Sitä vastoin 162 §:n 2 momentissa tarkoitetun seuraamuksen määräämiseksi ei edellytetä tarkoitusta (petosta) – huolimattomuus näyttää riittävän. Toiseksi 133 ter §:ssä säädetään seuraamusten ajallisesta soveltamisalasta, että siihen sisältyviä seuraamuksia voidaan määrätä vain tuomioistuimen lainvoimaisen tuomion perusteella ajanjaksoksi, joka voi olla kolmesta kuukaudesta viiteen vuoteen. Tämä ei kuitenkaan päde 162 §:n 2 momentin nojalla määrättävän seuraamuksen keston osalta, koska sille ei ole asetettu lakisääteistä ajallista rajoitusta. Ulkomaista yhteissijoitusyritystä voitaisiin siten kieltää pitämästä osuuksiaan kaupan Belgiassa rajoittamattomaksi ajaksi.

67. On siten täysin selvää, että nämä kaksi seuraamusjärjestelyä poikkeavat merkittävästi toisistaan sen suhteen, millainen käyttäytyminen niissä on kriminalisoitu ja miten vakavia ja pitkiä kieltoja niissä määrätään. Näin ollen Belgian perintöverolain 162 §:n 2 momentissa säädetty seuraamus merkitsee pelkästään sijoittautumispaikkaan perustuvaa erilaista kohtelua. Kyseessä on siten EY 49 artiklan vastainen välitön syrjintä.

68. Jos Belgian kansallisia oikeussääntöjä tutkitaan pääomien vapaan liikkuvuuden näkökulmasta ja otetaan huomioon erityisesti EY 58 artiklaan sisältyvät poikkeukset, joihin Belgian hallitus vetoaa, tämä ei johda toisenlaiseen päätelmään.

69. EY 58 artiklan 1 kohdan a alakohdassa todetaan, että mitä EY 56 artiklassa määrätään, ei rajoita jäsenvaltioiden oikeutta soveltaa niitä verolainsäädäntönsä säännöksiä, joiden mukaan verovelvollisia kohdellaan eri tavoin heidän asuinpaikkansa perusteella. EY 58 artiklan 3 kohdassa määrätään kuitenkin, että tässä säännöksessä tarkoitetut toimenpiteet ja menettelyt eivät saa olla keino mielivaltaiseen syrjintään taikka pääomien vapaan liikkuvuuden peiteltyä rajoittamista. Pitää paikkansa, että tällaiset toimenpiteet saattavat olla perusteltavissa yleistä etua koskevalla pakottavalla syyllä. Niillä ei saa kuitenkaan ylittää sitä, mikä on tarpeen jäsenvaltion esittämän tavoitteen saavuttamiseksi. [39]

70. Mielestäni seuraamuksen, joka saattaa olla ajallisesti rajoittamaton, on jo lähtökohtaisesti hyvin vaikea täyttää oikeasuhteisuuden vaatimuksia, erityisesti tarpeellisuutta koskevaa vaatimusta.

71. Tästä syystä esitän, että EY 49 artikla on esteenä Belgian perintöverolain 162 §:n 2 momentissa säädetyn kaltaiselle seuraamukselle, jonka mukaan osuuksien pitäminen kaupan jäsenvaltion alueella mahdollisesti jatkossa kielletään tuomioistuimen määräyksellä ja jota sovelletaan ainoastaan ulkomaisiin yhteissijoitusyrityksiin.

38 — Ks. esim. tuomio Liga Portuguesa de Futebol Profissional ja Bwin International (C-42/07, EU:C:2009:519, 48, 51 ja 52 kohta).

39 — Ks. tuomio komissio v. Belgia (C-478/98, EU:C:2000:497, 41 kohta).

V **Ratkaisuehdotus**

72. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa cour d'appel de Bruxellesin (Brysselin ylioikeus) sille esittämiin kysymyksiin seuraavasti:

Pääoman hankinnasta suoritettavista välillisistä veroista 17.7.1969 annettu neuvoston direktiivi 69/335/ETY ei ole esteenä pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevan yhteissijoitusyrityksiltä kannettavan vuotuisen veron kaltaisen veron kantamiselle johonkin toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneilta yhteissijoitusyrityksiltä.

Arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä (yhteissijoitusyritykset) koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 20.12.1985 annettua neuvoston direktiiviä 85/611/ETY pitäisi tulkita siten, että se ei ole esteenä pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevan kaltaisen yhteissijoitusyrityksiltä kannettavan vuotuisen veron määräämiselle.

EY 56 artiklan 1 kohta ei ole esteenä pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevan lainsäädännön kaltaiselle jäsenvaltion verolainsäädännölle, jonka mukaan kotimaisilta ja ulkomaisilta yhteissijoitusyrityksiltä kannetaan vuotuinen vero kyseisen jäsenvaltion alueella merkittyjen varojen nettoarvon perusteella.

EY 49 artikla on esteenä Belgian perintöverolain 162 §:n 2 momentissa säädetyn kaltaiselle seuraamukselle, jonka mukaan osuuksien pitäminen kaupan jäsenvaltion alueella mahdollisesti jatkossa kielletään tuomioistuimen määräyksellä ja jota sovelletaan ainoastaan ulkomaisiin yhteissijoitusyrityksiin.